
TEMA 3

L'ORIGEN PSICOSOCIAL DE L'IRRACIONAL (PREJUDICIS I ESTEREOTIPS)

PROF. AIDA SORIANO

ÍNDEX

1. Definicions
2. Factors relacionats
3. Profecies autocomplides
4. Sexisme
5. Ser l'objectiu dels prejudicis
6. Reducció dels prejudicis i discriminació

I. DEFINICIONS

ESTEREOTIPS

PREJUDICI

DISCRIMINACIÓ

I. DEFINICIONS

ESTEREOTIPS (creences): creença que els membres d'un grup comparteixen una característica particular (“les persones majors són dèbils”).

PREJUDICI: actitud, generalment negativa, cap als membres d'un grup.

DISCRIMINACIÓ: conducta dirigida a algú únicament perquè pertany a un determinat grup. És observable.

2. FACTORS RELACIONATS

1. Factors motivacionals
2. Factors socioculturals
3. Factors de personalitat
4. Factors cognitius

2. FACTORS RELACIONATS: MOTIVACIONALS

FRUSTRACIÓ I BOCS EXPIATORIS

- La interferència en la consecució de metes (frustració) produeix una activació emocional (ira) que, a vegades, porta a agressió.
- **Teoria del boc expiatori:** les frustracions de la vida (faena, casa, amics) poden ser causa d'una agressió desplaçada que redueix la frustració.
- Destinataris més probables --> exogrups amb característiques:
 1. **Seguretat:** grup dèbil; per tant, no hi haurà represàlies.
 2. **Visibilitat:** característiques que destaquen (color, costums).
 3. **Trets estranys:** desconfiem d'allò que desconeixem.
 4. **Desgrat previ cap al grup.**

2. FACTORS RELACIONATS: MOTIVACIONALS

DESIG DE SUPERIORITAT: TEORIA DE LA IDENTITAT SOCIAL

- **Teoria de la identitat social:** estem motivats a mantenir una avaluació general del jo positiva, que està determinada per:
 - *Identitat personal:* depèn dels èxits personals i de com els comparem amb els èxits dels altres.
 - *Identitat social:* basada en pertinença a diversos grups (dona, espanyola). En la mesura que els endogrups són bons i els exogrups són roïns → identitat social positiva (per tant, cal afavorir l'endogrup o menysprear l'exogrup).
- * Per tant, per a mantenir bona autoestima → prejudicis i discriminació.

2. FACTORS RELACIONATS: SOCIOCULTURALS

- Per exemple
 - Els pares ensenyen prejudicis.
 - Els companys premien la discriminació.
 - Mitjans de comunicació.

2. FACTORS RELACIONATS: PERSONALITAT

- **Etnocentrisme:** tendència a rebutjar les persones que són culturalment diferents de l'endogrup, mentre que s'accepten cegament les persones culturalment pròximes.
 - * Alta correlació entre **antisemitisme** i el tret general **d'etnocentrisme**: els antisemites també tenen actituds negatives cap a tots els exogrups ètnics, religiosos i culturals.
 - * Alta correlació entre **personalitat autoritària** i **racisme**.

2. FACTORS RELACIONATS: COGNITIUS

- Perspectiva cognitiva = la causa fonamental dels prejudicis són els estereotips.

CATEGORITZACIÓ: FORMACIÓ D'ESTEREOTIPS

- **Categoritzar:** col·locar en un grup un objecte, persona, animal o estímul. Identificar què és (a quina categoria pertany).
 - És un procés cognitiu bàsic i automàtic que té funció d'adaptació.
 - Permet fer suposicions que solen ser correctes i són necessàries per a prendre decisions ràpides i eficaces.

PERÒ també cataloguem les persones.

2. FACTORS RELACIONATS: COGNITIUS

CATEGORITZACIÓ: FORMACIÓ D'ESTEREOTIPS

PERÒ també cataloguem les persones

- Aquestes simplificacions sovint són inexactes amb la major part de persones.
- Té conseqüències cognitives:
 - Accentuem diferències entre membres de grups diversos.
 - Minimitzem diferències entre individus del mateix grup.

* A més, les nostres percepcions dels endogrups són menys homogènies que les dels exogrups (pensem que “ells són iguals” i que “nosaltres som més variables”).

2. FACTORS RELACIONATS: COGNITIUS

PROCESSAMENT SELECTIU D'INFORMACIÓ: MANTENIMENT D'ESTEREOTIPS

- Els estereotips serien menys problemàtics si canviaren quan es descobreixen casos que els neguen.
- Però no processem la informació sense biaixos. A més, processem més fàcilment la informació congruent amb les nostres actituds.

2. FACTORS RELACIONATS: COGNITIUS

PROCESSAMENT SELECTIU D'INFORMACIÓ: MANTENIMENT D'ESTEREOTIPS

- *Atenció selectiva*
- *Percepció selectiva*
- *Memòria selectiva*

2. FACTORS RELACIONATS: COGNITIUS

PROCESSAMENT SELECTIU D'INFORMACIÓ: MANTENIMENT D'ESTEREOTIPS

- *Atenció selectiva*: veiem allò que esperem veure.
- *Percepció selectiva*: interpretem les conductes ambigües en termes de l'estereotip (empenta ambigua per part d'individu blanc/negre).
 - Ens basem més en estereotips si baixa la capacitat de processament (poc de temps/habilitat).
 - Exhibim més estereotips quan estem de mal humor, deprimits o preocupats.
- *Memòria selectiva*: la informació congruent amb els estereotips es recorda millor.

Un grup de participants miren el vídeo d'una dona que sopa amb el marit. Quan els diuen que la dona és cambrera, recorden que bevia cervesa. Quan els diuen que era bibliotecària, recorden que portava ulleres i sentia música clàssica.

→ ESTEREOTIP COM A CLAU DE RECUPERACIÓ

2. FACTORS RELACIONATS: COGNITIUS

PROCESSAMENT SELECTIU D'INFORMACIÓ: MANTENIMENT D'ESTEREOTIPS

En conjunt:

Si observem casos confirmatoris més que oposats.

Si interpretem conductes ambigües en concordança amb els estereotips.

Recordem més els fets congruents amb els estereotips.

→ Molta gent arriba a creure que les proves avalen les seues idees estereotipades.

3. PROFECIES AUTOCOMPLIDES

- Quan tenim estereotips sobre algú, les nostres expectatives fan que ens comportem d'una altra manera amb aquesta persona.
- A vegades aquestes conductes diferenciades produiran en aquesta persona comportaments que confirmen les nostres expectatives.

→ **Profecia autocomplida**

4. SEXISME: DISCRIMINACIÓ CONTRA LES DONES

- **Estereotips de gènere:** creences sobre les característiques i conductes habituals d'homes i dones.

Idees:???

4. SEXISME: DISCRIMINACIÓ CONTRA LES DONES

- **Estereotips de gènere:** creences sobre les característiques i conductes habituals d'homes i dones.
 - Hi ha moltes evidències que homes i dones tenen més semblances que diferències: aproximadament hi ha la mateixa probabilitat de manifestar la major part dels trets de personalitat, capacitats físiques i mentals, esperances, temors i desitjos.
 - També evidències d'algunes diferències:

Homes	Dones
Destreses matemàtiques i espacials.	Destreses verbals.
Líders més autoritaris, orientats a les tasques (més tendència a autodenominar-se líder).	Líders més democràtiques, orientades a relacions.
Agressivitat.	Es conformen més a la pressió grupal.
Valoren més la independència.	Valoren més l'harmonia.

4. SEXISME: DISCRIMINACIÓ CONTRA LES DONES

- **Estereotips de gènere: orígens de les diferències sexuals**

Factors biològics o experiències de socialització?

4. SEXISME: DISCRIMINACIÓ CONTRA LES DONES

■ Estereotips de gènere: orígens de les diferències sexuals

Teoria dels rols socials: les diferències naixen de les expectatives socials respecte a la *conducta apropiada* d'homes i dones. S'espera que:

- Homes més **agents** (independents, orientats als èxits utilitaris).
- Dones més **comunitàries** (altruistes, interessades en els altres).
- Les diferències sexuals són degudes al fet que homes i dones són tractats de diferent manera i, quasi tots ens conformem amb les expectatives socials (factor cultural).
- A més, per tal de justificar aquests rols atribuïm trets de personalitat concordants: **homes** independents i competitiu; **dones** cordials i compassives.

5. SER L'OBJECTIU DELS PREJUDICIS: PSICOLOGIA SOCIAL DE LA VICTIMITZACIÓ

Què els passa als membres de minories (conseqüències)?

Com canvien la seua existència els prejudicis i la discriminació?

- Cas real (que conegueu)
- Cas als mitjans de comunicació

5. SER L'OBJECTIU DELS PREJUDICIS: PSICOLOGIA SOCIAL DE LA VICTIMITZACIÓ

- **Desavantatge objectiu:** menys faena, menys llocs de treball amb prestigi, pitjor salari, etc.

5. SER L'OBJECTIU DELS PREJUDICIS: PSICOLOGIA SOCIAL DE LA VICTIMITZACIÓ

- **Desavantatge objectiu:** menys faena, menys llocs de treball amb prestigi, pitjor salari, etc.
- **Implicacions atribucionals de pertànyer a una minoria:**
Membres de grups minoritaris: menys, igual o més autoestima?

5. SER L'OBJECTIU DELS PREJUDICIS: PSICOLOGIA SOCIAL DE LA VICTIMITZACIÓ

- **Desavantatge objectiu:** menys faena, menys llocs de treball amb prestigi, pitjor salari, etc.
- **Implicacions atribucionals de pertànyer a una minoria:** autoestima igual o millor que la de membres de grups majoritaris.
 - Atribueixen els seus fracassos i resultats negatius als prejudicis.

Això sí, aquests individus fracassen més. Per tant, no és un avantatge formar part d'una minoria, simplement s'assumeix una ambigüitat atribucional que protegeix l'autoestima.

6. REDUCCIÓ DE PREJUDICIS I DISCRIMINACIÓ

TÈCNIQUES

?????

6. REDUCCIÓ DE PREJUDICIS I DISCRIMINACIÓ

TÈCNIQUES

1. *Control conscient dels estereotips*
2. *Legislació contra la discriminació*
3. *Contacte*

6. REDUCCIÓ DE PREJUDICIS I DISCRIMINACIÓ

TÈCNIQUES: *control conscient dels estereotips.*

- Si controlem, de manera conscient, els efectes del estereotips en els nostres judicis sobre els grups minoritaris.

6. REDUCCIÓ DE PREJUDICIS I DISCRIMINACIÓ

TÈCNIQUES: *legislació contra la discriminació.*

- Fer il·legal la discriminació redueix l'efecte dels prejudicis: no es pot legislar contra estereotips o prejudicis (no podem fer que la gent pense diferent), però podem tractar de garantir que no siguin tractats de manera discriminatòria.
- Les lleis ajuden a establir normes en les societats: ajuden a definir quines conductes són acceptables (funció educativa).
- Induir conformitat amb conductes no discriminatòries acaba per internalitzar les actituds no prejudicioses (creació d'hàbits).

* Al principi ens cordàvem el cinturó per evitar multes, ara és un hàbit.

6. REDUCCIÓ DE PREJUDICIS I DISCRIMINACIÓ

TÈCNIQUES: *contacte.*

- Integració en escoles i contacte intergrupals.
- **Hipòtesi del contacte:** el contacte entre membres de grups diferents porta a actituds més positives dels uns cap als altres.
- Perquè el contacte reduisca els prejudicis ha de ser (requisits):
 1. Ha d'incloure conductes de cooperació entre els grups.
 2. Els grups han de tenir un estatus equivalent (posició social aproximada en l'escenari).